

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

PS-I.431.1.25.2025

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

**w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej, ul. Rynek 15,
67- 407 Szlichtyngowa.**

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz.1214) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2025 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1065).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 211-1/2025 z 21 lipca 2025 r. – *przewodniczący zespołu inspektorów;*
- 2. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 211-2/2025 z 21 lipca 2025 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 30 lipca 2025 r. do 12 września 2025 r., kontrolę kompleksową w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania jednostki wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 30 lipca 2025 r. w obecności Pani Ewy Sołtysiak Kierownika Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej (w dalszej części protokołu wskazywanego jako Kierownika Ośrodka).

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc finansowa na rzecz klientów pomocy społecznej.
2. Usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie, specjalistyczne usługi opiekuńcze.
3. Wsparcie udzielane z powodu bezradności opiekuńczo wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego.
4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.
7. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Miejsko–Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej;
- analizę Uchwał Samorządu regulujących zakres przyznawania świadczeń w ramach obszaru pomocy społecznej;
- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;
- analizę akt osobowych Kierownika Ośrodka i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej, pocztą e-PUAP.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-19]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc finansowa na rzecz klientów pomocy społecznej.

a) Zasiłek stały

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRIPS-03 na 31.12.2024 r. z zasiłków stałych korzystało 19 osób. Na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 13 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi tj. 6 osób).

Analizie poddano wybrane losowo - z przedstawionej listy - akta 5 osób (tj. 38% dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych - z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi) pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Osoby objęte tą formą wsparcia legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności (1 osoba), oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (4 osoby). Wszystkie osoby posiadające orzeczenia o niepełnosprawności miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Ponadto, osoba z niepełnosprawnością w stopniu znacznym miała wskazania do stałej

lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Nie zawsze wsparcie było dostosowane do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci, których akta poddano kontroli, to osoby w wieku: 44-63 lat, objęte ubezpieczeniem zdrowotnym. 3 osoby prowadziły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 2 osoby prowadziły wspólne gospodarstwo domowe.

W ocenie pracownika socjalnego - 4 osoby – w środowisku funkcjonują prawidłowo.

Jedna osoba mająca trudności w funkcjonowaniu (posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym) jest objęta wsparciem najbliższej rodziny (stosowna adnotacja w wywiadzie środowiskowym) oraz monitorowana przez Ośrodek.

W wywiadach środowiskowych - w planie pomocy - w pozycji inne formy wsparcia pracownicy socjalni dokonywali wpisów o działaniach podejmowanych na rzecz wszystkich osób w ramach pracy socjalnej m.in.:

- rozmowy wspierające nt. sytuacji zdrowotnej;
- rozmowy dot. ubezpieczenia rodziny;
- rozmowy nt. wsparcia ze strony rodziny;
- pomoc w złożeniu wniosku do ZUS o świadczenie uzupełniające.

W przypadku 1 osoby, brak podejmowanych jakichkolwiek działań w zakresie poprawy trudnych warunków mieszkaniowych (brak adnotacji w aktach klienta) - osoba przewlekle chora, niezaradna życiowo, brak rodziny. W przypadku 3 osób mających wskazania do zatrudnienia w warunkach pracy chronionej lub na stanowiskach przystosowanych do sytuacji zdrowotnej - brak działań w zakresie aktywizacji zawodowej. Są to osoby w wieku produkcyjnym, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, które pomimo swojej niepełnosprawności prawidłowo funkcjonują w środowisku (w tym 1 osoba zarejestrowana w PUP bez prawa do zasiłku).

W zależności od sytuacji, klienci otrzymywali dodatkową pomoc w formie świadczeń pieniężnych tj. zasiłku celowego na zakup żywności z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” oraz zasiłku celowego na zakup leków oraz leczenie. 2 osoby pobierały również świadczenie w formie zasiłku pielęgnacyjnego, natomiast 1 osoba pobierała zasiłek rodzinny oraz świadczenie z funduszu alimentacyjnego.

[akta kontroli str. 67-111;238-250;752-756]

Zadanie realizowane bez uchybień. Nie w każdym przypadku realizowana praca socjalna była adekwatna do rozpoznanych potrzeb klienta.

b) Zasiłek okresowy

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy

od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej; oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Gmina realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r. z zasiłków okresowych korzystało 40 rodzin, w tym z tytułu bezrobocia 31 rodzin. Na dzień kontroli, świadczenie pobierało 12 osób.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 – 59 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 45 z tytułu bezrobocia;
- 2022 – 61 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 47 z tytułu bezrobocia;
- 2021 – 65 osób pobierających zasiłek okresowy, w tym 50 z tytułu bezrobocia;
- 2020 – 62 osoby pobierające zasiłek okresowy, w tym 47 z tytułu bezrobocia.

Na podstawie przedstawionej informacji nt. świadczeniobiorców zasiłku okresowego ustalono, że 6 osób z spośród 12 osób – objętych było wsparciem w przedziale czasu od 0 do 9 lat, 4 osoby w przedziale czasu od 10 do 20 lat, pozostałe **2 osoby powyżej 20 lat**.

Wszystkie osoby wykazane na liście były w wieku produkcyjnym. Odsetek osób korzystających z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia w stosunku do wszystkich osób pobierających zasiłek okresowy wynosił 78%.

Kontroli poddano - losowo wybranych - 5 teczek klientów, którym w badanym okresie przyznano zasiłek okresowy z powodu bezrobocia, co stanowi 16% wszystkich decyzji wydanych w powyższym zakresie.

Wszystkie osoby, którym przyznano zasiłek okresowy spełniały kryterium dochodowe. Prowadziły samodzielnie gospodarstwo domowe. Wysokość przyznanych świadczeń wynosiła odpowiednio dla wszystkich osób 505,00 zł.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, okres na jaki jest przyznawany zasiłek okresowy, ustala Ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Kontrolujący – na podstawie analizy udostępnianych akt - ustalili, że zasiłek okresowy w 2025 r. (do dnia kontroli) najczęściej był przyznawany na okres od 2 do 3 miesięcy.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek okresowy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

W badanym okresie poza świadczeniem w formie zasiłku okresowego, klienci uzyskali dodatkową pomoc w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Wszystkie osoby- których akta podano kontroli - były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP) jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku.

Praca socjalna była realizowana ze wszystkimi beneficjentami świadczenia.

Podejmowane działania w ramach pracy socjalnej obejmowały między innymi:

- rozmowy wspierające;
- rozmowy nt. poszukiwania stałego zatrudnienia;

- rozmowy nt. złożenia wniosku o dodatek mieszkaniowy;
- rozmowy nt. stanu zdrowia;
- motywowania do podejmowania leczenia;
- pomocy w złożeniu wniosku w sprawie ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Z analizy akt wynika, że z żadnym klientem nie zawarto kontraktu socjalnego. Zdaniem zespołu kontrolnego Ośrodek nie wykorzystywał w pełni dostępnych metod pracy socjalnej - w formie kontraktów socjalnych - zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej ww. osób poprzez aktywizację zawodową.

Wg danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 wg stanu na 31.12.2024 r. wynika, że w 2024 r. Ośrodek zawarł 2 kontrakty socjalne / część B – z osobami będącymi w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. W 2025 r. do dnia kontroli, Ośrodek nie zawarł żadnego kontraktu socjalnego w sprawie.

[akta kontroli str. 34-66;238-250;750-751]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje podjęcie szerszych działań wobec długoletnich beneficjentów pomocy społecznej w wieku produkcyjnym, m.in. wykorzystywanie kontraktu socjalnego w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Wskazane jest również wypracowanie u ww. klientów trwałych umiejętności życiowych, które pozwolą im funkcjonować w społeczeństwie bez potrzeby stałej interwencji pomocy społecznej.

Ad. 2. Usługi opiekuńcze, usługi sąsiedzkie, specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy Uchwały Rady Miejskiej Szlichtyngowa – ze zmianami - w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli m.in.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Nie jest świadczona pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych realizowane było w oparciu o zapisy Uchwały Nr V/29/2024 r. Rady Miejskiej Szlichtyngowa - ze zmianami - w sprawie ustalenia szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

Ośrodek nie świadczył specjalistycznych usług opiekuńczych ani usług sąsiedzkich. Z pisemnych wyjaśnień Kierownika wynika, że nie było zainteresowania tą formą pomocy. Do dnia kontroli do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o tę formę pomocy.

Koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosił:

- w 2024 r. - 21,00 zł, specjalistycznej usługi opiekuńczej - 23,00 zł,
- w 2025 r. - 42,00 zł, specjalistycznej usługi opiekuńczej wynosił - 70,00 zł.

W sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 31.12.2024 r. Ośrodek wykazał, że usługi opiekuńcze były świadczone 8 osobom. Z przedstawionej kontrolującym w dniu kontroli – pisemnej - informacji wynika, że w kontrolowanym okresie z usług opiekuńczych korzystało 10 osób. Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili odmowy przyznania tej formy pomocy.

Analizie poddano - losowo wybrane akta 5 klientów, którym w badanym okresie przyznano usługi opiekuńcze – co stanowi 50 % wszystkich decyzji wydanych – na dzień kontroli. Klienci to osoby w wieku 77 – 93 lat. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych.

W przedłożonych aktach znajdują się zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i potrzebie zabezpieczenia pomocy w formie usług (5 osób), ponadto 2 osoby posiadały orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem określonymi w pkt.6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Usługi opiekuńcze przyznane były na wniosek klientów na czas określony.

Osoby miały własne świadczenia - renta rodzinna (3 osoby), emerytura (2 osoby). Osoby ponosiły częściową odpłatność za świadczone usługi. Klienci ponosili odpłatność stosownie do warunków zawartych w cyt. Uchwale oraz zgodnie z tabelą odpłatności. W przypadku zmiany wysokości dochodu Ośrodek wydawał decyzje zmieniające na podstawie wywiadu kontrolnego.

Trudno ustalić czy zakres przyznanych usług był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Ośrodek nie realizował usług w dni wolne od pracy.

Na podstawie analizy kontrolowanej dokumentacji ustalono, że klienci prowadzili jednoosobowe gospodarstwa domowe, mieszkali sami, mieli zapewnione wsparcie członków rodziny, co wynikało z wywiadu środowiskowego. Dwie osoby korzystały z programu Opieka 75+.

Klienci korzystali z usług: 5 dni w tygodniu po 2 godziny (1 osoba), 5 dni w tygodniu po 1 godzinie (2 osoby), 4 dni w tygodniu po 1 godzinie (1 osoba), 3 dni w tygodniu - łącznie 3,5 godziny (1 osoba).

W wywiadach środowiskowych pracownik socjalny nie w każdym przypadku odnotowywał rodzaje wsparcia jakiego udzielał klientom. W trakcie trwania czynności kontrolnych Kierownik jednostki uzupełniła informacje – informacja pisemna - nt. podejmowanych przez pracowników socjalnych działań w odniesieniu do klientów korzystających z usług opiekuńczych. Wskazała, że pracownicy socjalni m.in. udzielają pomocy przy wypożyczeniu sprzętu ortopedycznego, skompletowaniu dokumentacji niezbędnej do uzyskania miejsca w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym, uzyskania stopnia niepełnosprawności (przekazanie druków i pomoc w ich wypełnieniu), informując o możliwości refundacji zakupu środków pomocniczych, umawiają wizyty lekarskie, współpracują z rodziną klienta.

Na podstawie analizy dokumentów zespół kontrolny ustalił, że występują rozbieżności - niespójność – pomiędzy ustaleniami poczynionymi podczas wywiadu środowiskowego a uzasadnieniem w decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie w formie usług opiekuńczych, co do treści odnoszących się do sytuacji klienta. W wywiadach środowiskowych pracownik socjalny wskazał m.in., że klient ma wsparcie ze strony członka rodziny, natomiast z decyzji wynika, że nie może liczyć na pomoc członków najbliższej rodziny - prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe - nikt z bliskich nie może pomóc przy codziennych czynnościach życiowych. Ponadto wątpliwość budzi zakres przyznanych usług opiekuńczych, który zdaniem kontrolujących nie jest dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta. Obejmuje on zagadnienia wymienione w ustawie o pomocy społecznej. Natomiast każdy z podopiecznych boryka się z innymi problemami zdrowotnymi i schorzeniami, o różnym stopniu zależności od osób drugich (np. osoba leżąca, po amputacji kończyny, pampersowana czy poruszająca się po mieszkaniu przy pomocy chodzika czy laski). Zakres usług i wykonywane przez opiekunkę czynności powinny uwzględniać indywidualne potrzeby klienta w tym zakresie. Podopieczny ma prawo wiedzieć, jakie czynności opiekunka będzie wykonywać. Jasne określenie zakresu usług daje klientowi poczucie bezpieczeństwa, zapobiega nieporozumieniom, pozwala podopiecznemu zachować poczucie kontroli nad własnym życiem, ponadto ułatwia opiekunce pracę. Zakres usług - czynności jakie powinna wykonać opiekunka, może stanowić załącznik do decyzji, jeśli nie wynika to wprost z jej zapisów.

Zespół kontrolny ustalił, że Ośrodek nie prowadził nadzoru nad realizacją usług opiekuńczych. W kontrolowanej dokumentacji brak informacji na ten temat (np. protokoły, notatki służbowe). Z pisemnych wyjaśnień Kierownika wynika m.in., że cyt. „w trakcie wizyt w siedzibie Ośrodka opiekunka świadcząca usługi między innymi przekazuje informacje pracownikom socjalnym o aktualnej sytuacji u podopiecznych. Sytuacja podopiecznych jest stale monitorowana przez pracownika socjalnego w trakcie wizyt w środowisku i telefonicznie. Potrzeby przekraczające zakres usług opiekuńczych zgłaszane są pracownikom socjalnym, którzy podejmują stosowne działania”.

Klienci w decyzjach przyznających świadczenie mieli wyszczególniony czas na jaki usługi zostały przyznane, stawkę za godzinę usługi, wysokość odpłatności. W przypadku zmiany wysokości dochodu klienta wydawane były nowe decyzje administracyjne. Decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności.

Ośrodek zatrudnia opiekunkę w formie umowy o pracę.

Zespół kontrolny ustalił, że Ośrodek zatrudnia 1 opiekunkę na umowę o pracę. Opiekunka prowadzi karty pracy, w których określona jest data, czas i liczba godzin usług opiekuńczych. Wykonanie usługi potwierdzone jest podpisem podopiecznego bądź jego przedstawiciela ustawowego i zatwierdzone przez pracownika socjalnego.

[akta kontroli str. 190-193;238-250;385-511;775-781]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie dostosowania rodzaju wsparcia w formie usług opiekuńczych do indywidualnych potrzeb podopiecznego wynikającego ze stanu zdrowia. Jednocześnie zespół kontrolny sugeruje w uzasadnieniach decyzji administracyjnych przyznających świadczenie w formie usług opiekuńczych uwzględniać ustalenia poczynione podczas wywiadu środowiskowego oraz sprawowanie nadzoru nad realizacją usług oraz stosowne dokumentowanie tych czynności.

Ad. 3 Wsparcie udzielanie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 wg stanu na 31.12.2024 r. – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 24 rodzin, w tym 16 niepełnych, 7 wielodzietnych. Jedna rodzina tworzyła zarówno rodzinę wielodzietną jak i niepełną.

Na przestrzeni lat statystyka ta przedstawiała się następująco:

- 2023 r. – 33 rodziny, w tym 21 rodzin niepełnych i 7 rodzin wielodzietnych;
- 2022 r. – 35 rodzin, w tym 20 rodzin niepełnych i 6 rodzin wielodzietnych;
- 2021 r. – 44 rodziny, w tym 23 rodzin niepełnych i 6 rodzin wielodzietnych.

Na podstawie przedstawionego przez Kierownika Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zespół kontrolny ustalił, że - na dzień kontroli – z pomocy Ośrodka korzystały 4 rodziny. W odniesieniu do spadku liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy - w stosunku do 31 grudnia 2024 r. - Kierownik wyjaśniła, że od początku 2025 r. rodziny korzystały głównie z dożywiania realizowanego w okresie od stycznia do czerwca br. Zdecydowana

większość rodzin nie ubiegła się o pomoc w miesiącu lipcu. Część rodzin usamodzielniała się, część nie kwalifikuje się do świadczeń z pomocy społecznej ze względu na podjęcie prac sezonowych.

Kontrolujący zbadali akta 4 rodzin (100% dokumentacji) korzystających ze wsparcia w tym zakresie. Były to rodziny niepełne (2 rodziny z jednym dzieckiem, 2 rodziny z dwójką dzieci), w przedziale wiekowym od 35 do 55 lat.

2 rodziny objęte były wsparciem asystenta rodziny, w tym 1 rodzina objęta była zarówno nadzorem asystenta rodziny jak i kuratora. Ponadto w stosunku do 1 rodziny zastosowano procedurę Niebieskiej karty.

Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to przede wszystkim:

- samotne rodzicielstwo- rodzina niepełna;
- problemy zdrowotne;
- zaniedbanie obowiązku szkolnego;
- problemy finansowe – bezrobocie;
- niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze, niezaradność rodzicielska.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że rodzinom świadczone pracę socjalną, a podejmowane działania pracownik socjalny odnotowywał w kartach pracy socjalnej. Rodziny objęto również pomocą finansową. Ośrodek udzielał pomocy w postaci zasiłku celowego, zasiłku okresowego lub finansowania posiłku w szkole w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Nie jest możliwa ocena współpracy pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym.

Dwie rodziny, których dokumentacja została poddana kontroli objęte były wsparciem asystenta rodziny. Z przedłożonej – przez Kierownika Ośrodka pisemnej informacji wynika, że cyt. „w przypadku rodzin, które objęte są wsparciem asystenta rodziny odbywają się spotkania asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym z danego rejonu. Każdorazowo po wizycie w środowisku asystent rodziny z pracownikiem socjalnym omawiają aktualną sytuację rodziny, wyznaczają dalsze kierunki działań w celu poprawy sytuacji rodziny”. Powyższe oświadczenie jest niemożliwe do zweryfikowania z uwagi na brak stosownych dokumentów, potwierdzających współpracę asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym.

[akta kontroli str. 238-250;254-269;270-343;512-743;757-758;759-766;767-772]

Zadanie realizowane bez uchybień. Jednocześnie kontrolujący sugerują szersze dokumentowanie wspólnych działań pracownika socjalnego z asystentem rodziny również w rodzinnych wywiadach środowiskowych, kartach pracy socjalnej.

Ad. 4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej - osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie

art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- akta 1 klienta korzystającego z pomocy z powodu bezdomności;
- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- dane z rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Gmina - w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi - zabezpiecza tymczasowe schronienie w schronisku dla osób bezdomnych, w tym schronisku z usługami opiekuńczymi. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w placówkach dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Miejskiej Szlichtyngowa.

Gmina jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 30. W rejestrze odnotowano wpisy 3 placówek dla osób bezdomnych – w ramach zawartej 1 umowy z podmiotem prowadzącym.

W toku czynności kontrolnych Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Szlichtyngowa podpisała umowę na zabezpieczenia schronienia dla swoich mieszkańców z Towarzystwem Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Świdnicy (umowa nr 1/2024 z 09.12.2024 r.). Umowa dot. zabezpieczenia miejsc w formie Schroniska dla osób bezdomnych, w tym z usługami opiekuńczymi w Świdnicy na okres: 01.01.2025 r. – 31.12.2025 r.

Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych i w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi reguluje Uchwała nr VIII/62/25 Rady Miejskiej Szlichtyngowa z dnia 27.03.2025 r.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach:

tj. noclegowni oraz ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze mogą być dostosowane do występujących potrzeb osób bezdomnych z gminy Szlichtyngowa. Z ustnych informacji Kierownika Ośrodka wynika, że obecnie są ustalane warunki zawarcia kolejnych porozumień z organizacjami - w celu zabezpieczenia ww. osób w formie noclegowni i ogrzewalni.

Ośrodek zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówkach dla osób bezdomnych stosownie do ich potrzeb. Brak prowadzonej pracy socjalnej z osobą bezdomną.

Ośrodek - według danych ujętych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r., oraz na dzień kontroli udzielił pomocy z tytułu bezdomności 1 osobie.

Tym samym do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty ww. osoby tj. 100% osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Zespół kontrolny ustalił, że pobiera on świadczenia emerytalne z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Analiza akt wskazuje, że ww. osoba przebywała w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Pozostaje pod opieką lekarską. Pomoc - skierowanie do schroniska - została udzielona na wniosek klienta. Analiza rodzinnych wywiadów środowiskowych wykazała brak prowadzenia ukierunkowanej pracy socjalnej z klientem (jako pracę socjalną wskazano: wizyta). Brak również informacji nt. działań podejmowanych w tym zakresie przez placówkę, w której przebywa ww. osoba.

Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi zapewnia tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi **oraz w miarę możliwości wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej**. Tym samym, ww. osoba zmagająca się z wieloma złożonymi problemami życiowymi - może wymagać dodatkowych działań dostosowanymi do jego potrzeb oraz sytuacji życiowej w jakiej się znalazł tj.:

- większej samodzielności oraz prawidłowego funkcjonowania w środowisku;
- podtrzymywanie poprawnych relacji rodzinnych oraz kontaktów ze środowiskiem;
- ubiegania się o lokal z zasobów gminy;
- poradnictwa w uregulowaniu zobowiązań komorniczych.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie zawierał z osobami bezdomnymi Kontraktów socjalnych. Nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek w okresie czynności kontroli udzielił pomocy z tytułu bezdomności tylko 1 osobie. W ramach prowadzonej pracy socjalnej ww. osoba z powodu niepełnosprawności, uzyskała schronienie w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci opracowywania programu wychodzenia z bezdomności (w tym kontraktu socjalnego), w oparciu o który powinna być przyznawana pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.

[akta kontroli str. 24-33;194-197;238-250;744]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Brak zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Brak prowadzenia pracy socjalnej z osobą bezdomną przebywającą w placówce dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Ad. 5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2024 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2024 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Szlichtyngowa wynosiła - 330 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (4.786 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2024 r.) stanowiła ok. 6,90% populacji.

Na terenie miasta i gminy Szlichtyngowa nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Gmina Szlichtyngowa podpisała porozumienie w tym zakresie z gminą Wschowa, gdzie taki ośrodek wsparcia funkcjonuje.

Zawarte Porozumienie reguluje zasady współpracy dotyczące zapewnienia udziału mieszkańców z terenu gminy Szlichtyngowa w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy w Siedlnicy. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że – na dzień kontroli – z oferty zajęć ŚDS w Siedlnicy korzysta 3 mieszkańców z gminy Szlichtyngowa. Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej informują również o możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS (stosowne adnotacje w wywiadach środowiskowych).

Gmina Szlichtyngowa nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej tj. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Ośrodka ustnie wyjaśniła, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu znacznym i umiarkowanym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Udzielana pomoc nie w każdym przypadku była dostosowana do sytuacji i potrzeb klienta.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 19 klientów pobierających

świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 6 osób (tj. 32%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U, 02-P. 5 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 1 osoba w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły samodzielne gospodarstwo domowe. Najmłodsza osoba na dzień kontroli – miała 23 lata, a najstarsza 64 lata.

Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 świadczeniobiorców (tj. 83%) korzystających z zasiłków stałych. Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie poza zasiłkiem stałym, 3 osoby otrzymały zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” oraz zasiłek celowy na zakup leków i leczenie. Ponadto 3 osoby pobierały zasiłek pielęgnacyjny. Wszystkie osoby prowadzą samodzielnie gospodarstwo domowe, mają uregulowaną sytuację mieszkaniową.

Z kontrolowanej dokumentacji (orzeczenia o niepełnosprawności) wynika, że w przypadku 1 osoby występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Natomiast wszystkie osoby mają wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 1 osoba wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej, 3 osoby zatrudnienia (praca w warunkach chronionych oraz wg zaleceń lekarza medycyny pracy).

Wśród badanych, 1 osoba posiada znaczny stopień niepełnosprawności. Pozostaje pod stałą opieką lekarską. W aktach klienta jest adnotacja - że zdarza się, iż kontakt z klientem utrudniony. Brak informacji nt. oceny funkcjonowania klienta w środowisku. Brak również informacji czy klient wymaga pomocy instytucjonalnej i/lub pomocy osoby drugiej w codziennym funkcjonowaniu, a także czy posiada wsparcie ze strony rodziny.

Praca socjalna była realizowana z wszystkimi klientami. W wywiadach środowiskowych, w zakładce praca socjalna / inne formy pomocy – pracownik socjalny wskazywał jako plan pracy m.in.: rozmowa wspierająca, rozmowa wspierająca nt. aktywnego uczestnictwa w ŚDS, rozmowa nt. złożenia wniosku do ZUS o świadczenie uzupełniające.

W przypadku osób mających wskazania do zatrudnienia (3 osoby) – w aktach klientów brak adnotacji o podejmowanych działaniach w sprawie lub ewentualnych przeciwwskazaniach do podjęcia zatrudnienia.

[akta kontroli str. 22-23;112-153;238-250;745-749]

Zadanie realizowane bez uchybień. Zespół kontrolny sugeruje, by realizowana praca socjalna z klientem była adekwatna do jego rozpoznanych potrzeb (mającym wskazania do zatrudnienia). Wskazywać w wywiadach środowiskowych informację (ocenę) nt. funkcjonowania klienta w środowisku.

Ad. 6. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy

o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa.

W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2024 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2024 – 2025 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 2 osób (tj. 100%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2024 r. wydatkowano na ten cel kwotę 85.398,80 zł, natomiast na 2025 r. zaplanowano 196.800,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2024 r. w domach pomocy społecznej przebywało 2 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina.

W 2024 r. oraz w 2025 r. - do dnia kontroli - do domu pomocy społecznej nie skierowano żadnej osoby. Osoby przebywające w dps otrzymały skierowania w 2013 i 2017 r.

Na podstawie analizy rejestru wpływających spraw kontrolujący nie stwierdzili odmów skierowania do placówki.

W odniesieniu do braku skierowań do domów pomocy społecznej w ciągu ostatnich 8 lat Kierownik Ośrodka wyjaśniła, cyt. „Gmina Szlichtyngowa ponosi odpłatność za pobyt 2 osób w domach pomocy społecznej, które zostały umieszczone w placówkach w 2013 r. oraz 2017 r. Od tego okresu do domów pomocy społecznej nie skierowano żadnej osoby (...). Co roku planując budżet na rok następny zabezpieczane są środki na osoby skierowane oraz potencjalnie złożone wnioski. W przypadku złożenia wniosku o skierowanie do domu pomocy społecznej wniosek będzie rozpatrzony zgodnie obowiązującymi przepisami. Budżet jednostki zabezpiecza środki na skierowanie kolejnego mieszkańca do dps”.

Ośrodek zapewniał wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

Ocenie poddano zabezpieczenie potrzeb osób kierowanych do domów pomocy społecznej. Na podstawie udostępnionej informacji ustalono, że przed umieszczeniem osoby miały zapewnione wsparcie.

Klienci to osoby w wieku od 47 i 76 lat.

- klient A (47 lat): do Domu Pomocy Społecznej skierowany został na podstawie Postanowienia Sądu. Posiadał orzeczenie ZUS o niezdolności do samodzielnej egzystencji. Dochód stanowiła renta. Przed umieszczeniem w placówce opiekę nad klientem sprawował brat przy wsparciu bratowej, jednakże z uwagi na pogłębiającą się chorobę dalsza opieka w warunkach domowych stała się niemożliwa.
- klient B (76 lat): posiadał orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym oraz zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia. Klient pobierał zasiłek stały oraz zasiłek pielęgnacyjny. Przed umieszczeniem w placówce przebywał w Zakładzie Opiekuńczo- Leczniczym. Pracownik socjalny odwiedzał klienta w ZOL.

Postępowanie w sprawie kierowania do domu pomocy społecznej powinno być prowadzone bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. Wydanie decyzji o skierowaniu następowało w terminie jednego dnia (w jednym przypadku) od złożenia wniosku i wszczęcia postępowania w sprawie, w ciągu 14 dni w drugim przypadku. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie decyzje o umieszczeniu w placówce wydało do 2 dni od wydania decyzji o skierowaniu. Decyzjom nadany był rygor natychmiastowej wykonalności.

Gmina nie prowadziła postępowania w stosunku do osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za członka rodziny umieszczonego w domu pomocy społecznej.

Ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w domu pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z zapisami Art. 61. ustawy o pomocy społecznej „Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2: Decyzje o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.

Kontrolujący ustalili, na podstawie akt przyjętych do kontroli, że Ośrodek nie prowadził postępowań w stosunku do osób zobowiązanych do wnoszenia opłaty za pobyt osoby umieszczonej w DPS.

[akta kontroli str. 238-250;344-384;759-766;773-774]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie nieprowadzenia postępowań w stosunku do osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za członka rodziny umieszczonego w domu pomocy społecznej.

Ad. 7. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 ustawy o pomocy społecznej) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej;
- akt osobowych Kierownika i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 31.12.2024 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03, MRiPS-06 stan na 31.12.2024 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń Ośrodka – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały i zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Szlichtyngowej oraz kierownika Ośrodka w Szlichtyngowej.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej działa na podstawie Uchwały Miejsko – Gminnej Rady Narodowej w Szlichtyngowej z dnia 25 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej. W Ośrodku obowiązuje Regulamin organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej Nr 11/2025 z dnia 20 marca 2025 r. Zarządzeniem Kierownika Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej Nr 3/2024 z dnia 30 stycznia 2024 r., dokonano podziału terenu działania Ośrodka na rejony socjalne.

Kierownik Ośrodka posiada stosowne upoważnienie m.in. do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr 31/24 Burmistrza Miasta i Gminy Szlichtyngowa z dnia 27 lutego 2024 r.).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej posiada własną stronę internetową pod adresem: <https://szlichtyngowa.opsinfo.pl/>

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz obsługi klienta. Ośrodek nie posiada barier architektonicznych.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej funkcjonuje przy ul. Rynek 15 w Szlichtyngowej. Ośrodek znajduje się na parterze, dwupiętrowego budynku. Wejście do budynku posiada niski próg. Osoby z niepełnosprawnością ruchową, w tym poruszające się na wózku inwalidzkim nie mają problemów z dostępem do Ośrodka.

Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Ośrodek dysponuje łącznie 7 pomieszczeniami biurowymi, w tym 1 pokój przeznaczony dla Kierownika Ośrodka oraz 2 pokoje dla pracowników socjalnych. Pokój zajmowany przez 1 pracownika socjalnego, wykorzystywany jest również do indywidualnych rozmów z klientami. Do budynku przynależy piwnica w dalszej części budynku oraz szopa. W holu przed wejściem do Ośrodka znajdują się poczekalnia i tablica informacyjna. Na parterze budynku znajduje się serwerownia, natomiast na wyższych kondygnacjach znajdują się mieszkania prywatne. Budynek nie posiada miejsc parkingowych. Klienci zmotoryzowani mogą korzystać z miejsc parkingowych – w tym dla osób z niepełnosprawnością - znajdujących się w pobliżu Ośrodka (wokół rynku miejskiego).

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałek w godzinach 7.00 – 16.00, wtorek – czwartek w godzinach 7.00 – 15.00, piątek w godzinach 7.00 – 14.00.

Ośrodek posiada wyodrębnione 3 rejony opiekuńcze – zgodne ze stanem zatrudnienia pracowników socjalnych.

W Ośrodku prowadzony jest dziennik korespondencyjny, gdzie ewidencjonowana jest wszelka korespondencja tj. wnioski, pisma - które następnie są dekretowane do odpowiednich pracowników. W przypadku interwencji telefonicznych lub wizyt osobistych – pracownicy tworzą stosowne adnotację urzędowe. Prowadzony jest rejestr wyjść w teren pracowników socjalnych oraz rejestr pracy socjalnej.

Decyzje administracyjne są odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka lub przekazywane drogą pocztową – za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Wszyscy pracownicy Ośrodka mają możliwość skorzystania z porad radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Miasta i Gminy w Szlichtyngowej – w poniedziałki i piątki, w godzinach 13.00 – 15.30.

Klienci Ośrodka mają możliwość skorzystania z Punktu bezpłatnych porad prawnych znajdującego się w Świetlicy Miejskiej w Szlichtyngowej. Poradnictwo udzielane jest w formie stacjonarnej – we wtorki, środy i czwartki, w godzinach 16.00 – 20.00.

Na dzień kontroli Ośrodek spełniał określone zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania

zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypadało 1.595 mieszkańców (liczba mieszkańców ogółem – 4.786 – stan na 31.12.2024 r. dane GUS) oraz 46 środowisk objętych pracą socjalną (łącznie 108 rodzin objętych pracą socjalną wg sprawozdania MRiPS-03 stan na 31.12.2024 r.).

Osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika Ośrodka posiada kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej Ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada ukończone szkolenie specjalizacyjne z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Zatrudniona w Ośrodku od 27.12.2023 r. na stanowisku p.o. Kierownika Ośrodka, od 01.03.2024 r. na stanowisku Kierownika Ośrodka. W latach 2008 – 2024 była zatrudniona w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Głogowie na stanowiskach: starszego pracownika socjalnego, specjalisty pracy socjalnej, starszego specjalisty pracy socjalnej, zastępcy kierownika Ośrodka oraz kierownika Ośrodka.

Pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje określone w ustawie o pomocy społecznej.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek w jego pełnej wysokości.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych m.in. w obszarze ustawy o pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy domowej, procedury niebieskiej karty, prawnych aspektów pracy zespołów interdyscyplinarnych, bezpieczeństwa pracownika socjalnego oraz wypalenia zawodowego. Kierownik Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – również uczestniczył w szkoleniach merytorycznych w zakresie ochrony dzieci przed krzywdzeniem oraz w sympozjum naukowym „samorząd dla rodziny” i forum polityki senioralnej.

[akta kontroli str. 20-21;154-189;198-237;238-250;251-253]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków stałych.
2. Nie w każdym przypadku realizowana praca socjalna z klientem pobierającym świadczenie w formie zasiłku stałego była adekwatna do jego rozpoznanych potrzeb.
3. Ośrodek realizuje obowiązkowe zadanie własne w postaci przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych.
4. 50 % beneficjentów zasiłków okresowych wypłacanych z tytułu bezrobocia jest długoletnim klientem pomocy społecznej.
5. Brak podejmowanych działań wobec długoletnich klientów zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia w wieku produkcyjnym m.in. poprzez wykorzystywanie kontraktu socjalnego w ramach prowadzonej pracy socjalnej (w tym wypracowania trwałych umiejętności życiowych, które pozwolą im funkcjonować w społeczeństwie bez potrzeby stałej interwencji pomocy społecznej).
6. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Zakres usług opiekuńczych nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb klientów.
7. Brak spójności pomiędzy ustaleniami co do sytuacji klienta poczynionymi podczas wywiadu środowiskowego a uzasadnieniem decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych.
8. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
9. Nie jest możliwa ocena współpracy pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym.
10. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach.
11. Brak prowadzonej pracy socjalnej z osobą bezdomną przebywającą w placówce dla osób bezdomnych.
12. Na terenie gminy Szlichtyngowa nie funkcjonuje środowiskowy dom samopomocy.

Gmina Szlichtyngowa podpisała porozumienie w tym zakresie z gminą Wschowa. Mieszkańcy gminy korzystają z zajęć ŚDS w Siedlnicy.

13. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
14. Realizowana praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi - mającymi wskazania do zatrudnienia - nie zawsze była adekwatna do ich rozpoznanych potrzeb.
15. Nie we wszystkich – objętych kontrolą - aktach klientów była informacja nt. oceny jego funkcjonowania w środowisku.
16. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
17. Ośrodek nie prowadzi postępowań w stosunku do rodzin zobowiązanych do wnoszenia opłaty na rzecz członka rodziny umieszczonego w dps (art. 103 uops).
18. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały i zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy w Szlichtyngowej oraz Kierownika Ośrodka w Szlichtyngowej.
19. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań.
20. Ośrodek spełnia wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych.
21. Osoba zatrudniona na stanowisku Kierownika Ośrodka posiada wymagane kwalifikacje zawodowe.
22. Wszystkie osoby zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego posiadają wymagane kwalifikacje zawodowe. W badanym okresie podnosili kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 6, 10, 11, 17 stanowią uchybienia.

Wnioski ujęte w punkcie 2, 5, 7, 9, 14, 15 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej, pod pozycją nr 3.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 5 sierpnia 2025 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej, drugi Burmistrzowi Miasta i Gminy Szlichtyngowa, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Krzysztof Frisoli

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej
Teresa Ozimek

Gorzów Wielkopolski, dnia 12.09.2025 r.

Kierownik Ośrodka:

KIEROWNIK
Miejsko-gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Szlichtyngowej
Ewa Sołtysiak

Szlichtyngowa, dnia 29.09.2025 r.